

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره پنجاه و هشتم - ۲۳ تا ۲۹ مرداد ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۳۰ مرداد ۱۴۰۰

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره پنجاه و هشتم - ۲۳ تا ۲۹ مرداد ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۵۸

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۳۰ مرداد ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: پیامدهای تعارض منافع در مدیریت شهری..... ۲
- برنامه وزیر پیشنهادی اقتصاد: مدیریت تعارض منافع در اولویت..... ۸
- اصلاحات اقتصادی منوط به مدیریت تعارض منافع است..... ۸
- تاکید وزیر پیشنهادی بهداشت بر رفع تعارض منافع..... ۸
- شفافیت آراء از ضربه تعارض منافع به مردم جلوگیری می کند..... ۹
- تعارض وظایف در وزارت جهاد کشاورزی و چالش منابع طبیعی..... ۹
- وزیر سلامت پزشک، آری یا نه؟..... ۱۰
- تضاد منافع در کمیسیون مربوط به مقامات بلند پایه ایالات متحده..... ۱۱
- تعارض منافع سرچشمه بسیاری از مشکلات نظام سلامت..... ۱۱
- وزیر پیشنهاد اقتصاد عدم تعارض منافع را از خودش آغاز خواهد کرد..... ۱۲
- مدیران بانکی و بورسی در بانک مرکزی تعارض منافع خواهد داشت..... ۱۲
- مخالفت با وزیر پیشنهادی بهداشت و درمان از موضع تعارض منافع..... ۱۳
- رای الکترونیک به وزرای پیشنهادی باعث ایجاد تعارض منافع می شود..... ۱۳
- منعی برای استفاده از پروانه نظام مهندسی به صورت مطلق نداریم..... ۱۴
- ردصلاحیت اعضای هیئت مدیره نظام مهندسی، از وعده تا تحقق..... ۱۴
- تحلیل فضای مجازی: جای خالی قانون مدیریت تعارض منافع..... ۱۵

درآمد: پیامدهای تعارض منافع در مدیریت شهری شهردار منتخب تهران؛ چالش‌ها و مطالبات

فاطمه نصیری

یکی از ریشه‌های فقر، نابرابری و ناکارآمدی، وجود تعارض منافع در ساختار اجرایی کشور است. فرد، گروه یا سازمانی که بتواند منافع خود را بر دیگران تحمیل کند، سهم خود را از اقتصاد، افزایش و سهم دیگران را کاهش می‌دهد و می‌تواند فقر و شکاف طبقاتی را تشدید کند. لذا وجود تعارض منافع در مدیریت شهری که باید منافع عمومی تمام شهروندان را صیانت کند، از اهمیت دوچندانی برخوردار است. برای جلب حمایت سیاست‌گذاران، افکار عمومی و کسانی که از رفع تعارض منافع منتفع می‌شوند، باید مفهوم تعارض منافع و پیامدهای مخرب آن در حوزه مدیریت شهری مشخص شود.

تعارض منافع شخصی یا سازمانی مسئولین با منافع عمومی، ممکن است تصمیمات و اعمال آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده و منافع عموم مردم را در تعارض با منافع خصوصی یا سازمانی آن‌ها قرار دهد. به‌علاوه یکی از ریشه‌های ناکارآمدی، نابرابری، فقر و وجود تعارض منافع در سیستم اجرایی حکومت‌ها است؛ زیرا هنگامی که یک مسئول بتواند به منافع خود یا سازمان متبوع خویش در تضاد با منافع عمومی بيفزاید، نتیجه‌ای جز کاهش سهم عمومی از منابع و گسترش فقر نخواهد داشت. لذا سیاست‌گذارانی که در پی کاهش فساد و یا فقر عمومی در جامعه هستند، شناسایی و مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع در دستگاه‌های زیرمجموعه خود را به‌عنوان یکی از راهکارهای ضروری و ساختاری کاهش فقر و فساد، در اولویت قرار می‌دهند. لذا وجود یا مدیریت تعارض منافع در این حوزه مدیریت شهری می‌تواند منافع عمومی تمام شهروندان را متأثر سازد؛ اما تا هنگامی که پیامدهای تعارض منافع در مدیریت شهری واضح نباشد، نه‌تنها سیاست‌گذاران، مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع را در اولویت برنامه‌های خود قرار نمی‌دهند، بلکه شهروندانی که از این تعارضات متضرر می‌شوند نیز نسبت به آن آگاهی و حساسیت ندارند و نتیجتاً مطالبه‌ای نیز در این خصوص نخواهند داشت. در همین رابطه، می‌توان این پرسش را مطرح کرد که وجود تعارض منافع در ساختار مدیریت شهری برای یک شهر و شهروندان آن به‌عنوان ذینفعان اصلی سیاست‌های مدیریت شهری، چه پیامدهای خواهد داشت؟

پیامدهای تعارض منافع در حکمرانی شهری

در کلی‌ترین تعریف می‌توان تعارض منافع را هم‌عرض شدن دو هدف با منافع متفاوت در یک شخص یا سازمان به‌صورت موردی یا کلی دانست. اگر فرآیندها و روش‌ها، شخص یا سازمان را در موقعیتی قرار دهد که اجرای وظیفه محوله به وی به کاهش درآمدش بی‌انجامد، شخص یا سازمان در موقعیت تعارض منافع قرارگرفته است. شهرداری‌ها در ایران، تا

سال ۱۳۶۲ با استفاده از بودجه عمومی دولت، امور خود را اداره می‌کردند، اما در دهه ۶۰ قانون خودکفایی شهرداری‌ها تصویب شد که بر اساس آن، شهرداری‌ها موظف به تأمین هزینه‌های خود برای اداره شهر شدند. این قانون شهرداری‌ها را در وضعیت پیچیده‌ای قرار داد تا بدون منابع درآمدی پایدار، برای اداره شهر و مطالبات شهروندان تحت فشار قرار گیرند. هم‌اکنون تراکم‌فروشی یا همان «صدور مجوز ساخت طبقات اضافه» به‌مثابه مدل رایج پوشش هزینه‌های مدیریت شهری بدل شده که در شهرهایی مانند تهران، دلیل اصلی افزایش قیمت زمین شهری نیز هست. تراکم‌فروشی از یک سو با افزایش قیمت زمین مسکونی، استطاعت خانوارها برای دسترسی به مسکن را کاهش داده و در نتیجه موجب افزایش فقر شهری شده است و از سوی دیگر، موجب شده تا برخی افراد با دسترسی به رانت دریافت تراکم، ثروتمندتر شده و شکاف طبقاتی در شهر افزایش یابد. لذا ایجاد رانت و فساد در نظام‌های اداری، مهم‌ترین تبعاتی است که فروش تراکم ساختمانی برای دولت‌های محلی به دنبال داشته است. تراکم‌فروشی به همان نسبت که مقیاس مالی برای ورود به بازار خرید مسکن را افزایش می‌دهد، میزان سرمایه لازم برای ورود به بازار ساخت‌وساز را نیز افزایش داده و موجب می‌شود سرمایه‌داران کوچک و متوسط از این بازار حذف شده و بازار مسکن غیررقابتی‌تر شود. لذا آنچه بر پایه تعارض منافع درآمد و وظایف شهرداری ایجاد شده، سبب می‌شود اهداف دولت در راستای کاهش شکاف طبقاتی و فقر عمومی در جامعه محقق نشود.

آنچه هرروزه در خبرها از تعارض منافع در نظام‌مهندسی ساختمان مشاهده می‌کنیم، همواره حوزه ارائه خدمات مهندسی و کیفیت ساخت‌وساز شهری را تحت تأثیر قرار داده است. نتیجه این امر نیز کیفیت پایین مسکن و به خطر افتادن امنیت جانی ساکنین آن هنگام حوادث طبیعی خواهد بود. به‌علاوه کسب درآمد از طریق فروش تراکم در شهرداری‌ها، باعث می‌شود که ساختمان‌های قابل سکونت با هدف ساخت مجدد با تراکم بیشتر مجوز تخریب بگیرند که این امر پیامدی جز اتلاف منافع ملی در حوزه مسکن و ساخت‌وساز شهری ندارد.

از سوی دیگر، تغییر کاربری زمین‌های شهری از باغ یا فضای سبز به کاربری مسکونی و تجاری، تغییر کاربری زمین‌های کشاورزی اطراف شهر به مسکونی یا احداث برج باغ‌ها، موجب از بین رفتن فضای سبز شهری می‌شود. به‌علاوه، افزایش غیرکارشناسی تراکم یک منطقه یا تغییر کاربری‌های غیرتخصصی (مثلاً احداث یک پاساژ تجاری در منطقه مسکونی) بدون در نظر گرفتن افزایش ترافیک و غیره، موجب آلودگی شدید هوای شهر خواهد شد که درنهایت کیفیت زندگی شهروندان را می‌کاهد.

فرازونشیب‌های مدیریت تعارض منافع در شورای شهر پنجم تهران

با توجه به پیامدهایی که برای تعارض منافع در مدیریت شهری ذکر شد، تصویب قوانینی برای مدیریت تعارض منافع و به‌موازات آن قوانین و اقداماتی در راستای شفافیت و مبارزه با فساد، می‌تواند برخی از پیامدهای ذکرشده را کاهش دهد. شورای پنجم شهر تهران اقدامات مثبتی در این راستا انجام داده است که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- شفاف‌شدن برخی از اطلاعات شورای شهر پنجم تهران: برگزاری تمامی جلسات به صورت علنی، انتشار دستور جلسات و ضمایم، صورت‌جلسات و ضمایم، انتشار استاندارد مشروح مذاکرات، پخش زنده جلسات.
- مصوبات شورای شهر پنجم تهران در راستای شفافیت: مدیریت تعارض منافع در شهرداری تهران، الزام شهرداری تهران به انجام الکترونیکی و اعلان عمومی اطلاعات معاملات شهرداری، الزام شهرداری تهران به انتشار اطلاعات شهرسازی.

همچنین در سامانه شفافیت شهرداری تهران و سامانه جامع مصوبات شورای اسلامی شهر تهران، اطلاعات متعددی قرار گرفته است که از آن جمله می‌توان به اطلاعات قراردادهای بالای ۴۵ میلیون تومانی، اطلاعات طرح تفصیلی، اطلاعات کارکنان و مدیران شهرداری، اطلاعات مأموریت‌ها و سفرهای کارکنان و مدیران شهرداری و اعضای شورای شهر، اطلاعات کیوسک‌ها و بازارها، اکسل بودجه، گزارش‌های تفریح بودجه، مصوبات شورا، طرح‌ها و لوایح ارائه‌شده، اشاره کرد. ([شفافیت برای ایران](#))

اما اعضای شورای شهر پنجم بر این نظر هستند که برخی از مصوبه‌های این شورا در راستای مدیریت تعارض منافع، به سبب فراهم نبودن زیرساخت‌ها یا اجرا نشده‌اند و یا آنکه امکان نظارت بر اجرای آن‌ها وجود ندارد. به طور مثال بهاره آروین با اشاره به قانون منع معامله با مدیران شهرداری و بستگان آن‌ها می‌گوید: «با وجود اینکه این موضوع اولین مصداق مدیریت تعارض منافع محسوب می‌شود، ما چندان در اجرای آن موفق نبودیم؛ چراکه اجرای آن مستلزم اتصال سیستماتیک سامانه‌های جامع معاملات و سامانه پیمانکاران شهرداری به سامانه منابع انسانی شهرداری و اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعاتی روزنامه رسمی است، اما متأسفانه چنین اقدامی امکان‌پذیر نشد.» به گفته وی، ماده «منع استخدام بستگان مدیران شهرداری» نیز قابل نظارت نیست؛ چراکه برای نظارت بر اجرای این ماده باید سامانه‌های درونی شهرداری به سامانه‌های بیرونی نظیر ثبت‌احوال متصل می‌شد. البته به روز نبودن سامانه منابع انسانی نیز در اجرا نشدن این قانون مزید بر علت شد. ([اقتصادآنلاین](#) ۹۹/۱۰/۲۲) بنابراین اگر در صدور قوانینی مانند مدیریت تعارض منافع به زیرساخت‌های اجرایی آن توجه کافی نشود، قوانین به طور کامل اجرا نخواهند شد و منشأ اثر خود را از دست داده و نادیده گرفته می‌شوند.

از دیگر اقدامات شایسته شورای شهر پنجم تهران در راستای تحدید فروش تراکم و از بین رفتن باغات تهران، لغو مصوبه برج‌باغ‌ها در ۷ اسفند ۱۳۹۷ ([ایسنا](#)، ۱۳۹۸/۲/۱۴) بود. اما با شیوع ویروس کرونا در تهران و کاهش درآمدهای شهرداری تهران، تحقق درآمدهای پیش‌بینی شده در بودجه سال ۹۹ این سازمان با ابهام روبه‌رو شد. شهرداری تهران با استناد به قوانینی مانند ماده ۱۰۰ و کمیسیون ماده ۵ که بر بستری از تعارض منافع شکل گرفته‌اند برای جبران خسارت‌های مالی خود لایحه‌ای تحت عنوان لایحه بسته محرک اقتصادی در تاریخ ۱۳۹۹/۲/۱۴ به تصویب شورای شهر رساند. این بسته مجموعه‌ای از مسیرهای میانبر و زودبازده برای افزایش درآمد شهرداری بود. از مجموع ۱۶ مجوز

درخواست شده برای تأمین مالی، برخی از ماده‌های این لایحه نظیر درآمدهای حاصل از کمیسیون ماده صد، عدم احداث پارکینگ، اصلاح خط آسمان و واگذاری دارایی‌های شهر برای تأمین اورژانسی منابع، بلندمرتبه‌سازی، و مجوز ساخت برج باغ مبتنی بر تعارض منافع درآمد و وظیفه در حوزه مسکن و ساخت‌وساز شهری هستند ([دنیای اقتصاد](#)، ۱۳۹۹/۲/۸).

چالش‌های پیش روی شهردار منتخب تهران

اعضای شورای شهر ششم شهر تهران یکشنبه ۱۷ مرداد ۱۴۰۰ در دومین جلسه خود علیرضا زاکانی را به‌عنوان شهردار آینده تهران انتخاب کردند. آنچه نویدبخش است آنکه برنامه شهردار منتخب تهران نشان‌دهنده توجه وی و فسادستیزی در مدیریت شهری و ناکارآمدی‌های موجود در بدنه شهرداری تهران است. یکی از راهبردهای وی برای کنترل فساد و ناکارآمدی در بدنه شهرداری «اجرای قاعده تعارض منافع در تصمیمات شهری و ابطال تصمیمات شهری اتخاذ شده توسط مدیران دارای تعارض منافع در امورات شهری» است. لذا آنچه از شورای شهر ششم و شهردار منتخب تهران انتظار می‌رود آنکه زیرساخت‌های اجرایی مصوبه تعارض منافع در شهرداری تهران را فراهم کنند تا زمینه اجرایی شدن این قانون در راستای مدیریت تعارض منافع و نظارت بر آن فراهم شود.

از دیگر مواردی که در برنامه شهردار منتخب تهران به کاهش پیامدهای تعارض منافع (که پیش‌تر توضیح داده شد) اشاره دارد، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- پایدارسازی منابع و مصالح نظام تأمین درآمد با استفاده از روش‌های نوین
 - قانون مداری، شفافیت، نظارت و پاسخگویی مالی و ارتقاء سلامت اداری و مبارزه با فساد (سوت زنی)
 - تحقق شاخص‌های محیط‌زیست شهری به‌منظور بهبود کیفیت زندگی شهروندان
 - ایجاد، توزیع متوازن و عادلانه زیرساخت‌های خدمات شهری در سطح شهر تهران
 - جلوگیری از تخریب باغات و تغییر کاربری‌های فضای سبز به سایر کاربری‌ها در جهت دسترسی پایدار به فضاهای سبز
- اما بررسی برنامه پیشنهادی شهردار منتخب تهران نشان می‌دهد که برخی از راهبردهای وی موجب تشدید موقعیت‌های تعارض منافع درآمد و وظیفه در شهرداری خواهد شد که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:
- پیشنهاد اصلاح مصوبات شورای اسلامی شهر تهران در حوزه شهرسازی به‌منظور تحریک و ایجاد رونق در ساخت‌وسازهای شهری
 - ایجاد محرک‌هایی مانند توسعه و تبدیل کاربری زمین مبتنی برافزایش درآمد ناپایدار

از دیگر برنامه‌های شهردار منتخب تهران، «مشارکت در ساخت و تبدیل سهم درآمد پروانه ساختمانی به سهام پروژه و بهره‌گیری از درآمدهای آتی دارایی‌های حاصله از آن» است. در چنین پروژه‌های ساختمانی، شهرداری در پروژه‌های ساخت‌وسازی مشارکت می‌کند که مسئولیت کنترل و نظارت بر آن‌ها را بر عهده دارد. در چنین موقعیتی به دلیل شراکت شهرداری در این پروژه‌ها پاسخگویی مجری به شهرداری به‌عنوان ناظر به حداقل می‌رسد. همچنین شهرداری نیز به دلیل ذینفع بودن در این پروژه‌های ساخت‌وساز نمی‌تواند مسئولیت نظارت و بازرسی را بی‌طرفانه انجام دهد. لذا این راهبرد نیز می‌تواند به تشدید موقعیت‌های تعارض منافع در فعالیت‌های شهرداری تهران بی‌انجامد.

طرح مطالبات از شهردار منتخب تهران

همان‌طور که اشاره شد، ریشه تعارض منافع درآمد و وظیفه شهرداری‌ها، عدم پیش‌بینی درآمد پایدار برای این نهاد است. به‌علاوه دولت‌ها در هیچ دوره‌ای به تکالیف خود در قبال مدیریت شهری (لااقل در پایتخت) عمل نکرده‌اند؛ نه سهم خود را از حمل‌ونقل عمومی پرداخت کرده‌اند و نه هیچ‌گاه آنچه را که باید برای اداره پایتخت بپردازند، پرداخته‌اند که این امر نیز یکی دیگر از عللی است که موجب تشدید موقعیت تعارض منافع وظیفه - درآمد در شهرداری‌ها شده است. ([اقتصادنیوز](#) ۱۴۰۰/۴/۸) لذا اراده شهردار منتخب تهران برای استفاده از ظرفیت‌های قانونی و مطالبه از دولت برای تأمین بخشی از بودجه شهرداری تهران می‌تواند امری مثبتی تلقی شود. ([همشهری](#) ۱۴۰۰/۵/۱۷) اما بسیاری از کارشناسان معتقدند که راهکار رفع تعارض منافع درآمد و وظیفه شهرداری‌ها، تأمین بودجه پایدار برای شهرداری‌ها و اصلاح قانون است. برای اصلاح این قانون نیز نیاز به ایجاد فضای مشترک بین سه قوه و یک اراده جمعی و همگانی برای بازبینی در قانون شهرداری‌ها و تأمین بودجه این سازمان است. با توجه به همسویی دولت، مجلس و شورای شهر، امید می‌رود شهردار جدید بستر اصلی شکل‌گیری تعارض منافع در شهرداری‌ها را هدف اصلی خود در مدیریت تعارض منافع قرار داده و در راستای اصلاح قانون بودجه شهرداری‌ها تلاش کند.

از سوی دیگر موقعیت‌های تعارض منافع ذینفعان بسیاری دارد که با گذر زمان تعارضات و منافع شکل‌گرفته حول آن عمیق و پایا شده‌اند که موجب می‌شود ذینفعان آن در مقابل هر اصلاحی کارشکنی و مقاومت کنند که نمونه بارز آن تلاش‌های دکتر آخوندی وزیر سابق راه و مسکن برای مدیریت تعارض منافع در نظام‌مهندسی است؛ بنابراین به نظر نمی‌رسد اراده و قدرت حاکمیتی یک شهردار یا یک وزیر بدون همکاری سایر نهادها برای حذف موقعیت‌های تعارض منافع کافی باشد. به‌علاوه مقابله با تعارض منافع نیازمند حمایت گروهی از مردم است که در حال حاضر از پیامدهای منفی تعارض منافع متضرر می‌شوند. متأسفانه این گروه، برخلاف ذینفعان منتفع بسیار پراکنده و کم‌قدرت هستند. لذا رسانه‌ها و نهادهای مدنی باید به‌طور جدی آگاهی بخشی به جامعه و مطالبه و حمایت از مسئولین در مبارزه با تعارض منافع فعال شوند.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

احسان خاندوزی، نماینده فعلی مجلس و وزیر پیشنهادی اقتصاد، اظهار داشت مهم‌ترین مانع برای اصلاحات اقتصادی تعارض منافع مدیران وزارتخانه‌ها است که برای این امر، قرار است مواردی چون شمول کامل سامانه ستاد، شفافیت تمام قراردادهای بزرگ در شرکت‌های دولتی و شفافیت انتصابات بخش عمومی، شناسایی و مدیریت تعارض منافع فردی و ساختاری در زیرمجموعه وزارت اقتصاد اعمال شود.

احمد خرم، رئیس سازمان مرکزی نظام مهندسی ساختمان در نامه‌ای به معاون مسکن وزارت راه و شهرسازی تاکید کرد: موضوع تعارض منافع یا منافع متعارض براساس قانون و آیین‌نامه اجرایی صرفاً در موارد معدودی ذکر شده است و منعی برای استفاده از پروانه اشتغال بکار مهندسی به‌طور مطلق برای اعضای سازمان و بالأخص اعضای هیئت‌مدیره سازمان استان وجود ندارد.

جواد نیک‌بین، نماینده مردم کاشمر، با انتقاد از متوقف ماندن طرح شفافیت آرای نمایندگان مجلس اظهار داشت: شفافیت آراء از ضربه تعارض منافع به اعتماد مردم جلوگیری می‌کند.

محسن زنگنه، نماینده مجلس و عضو کمیسیون برنامه و بودجه با تاکید بر لزوم مخفی بودن رای اعتماد نمایندگان گفت: در آیین‌نامه داخلی تأکید شده است در موارد مربوط به انتخاب وزرا باید رأی‌گیری با ورقه و به صورت مخفی باشد، چون تعارض منافع موجب می‌شود که نمایندگان برخلاف تمایل اصلی خود رأی بدهند.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی ۳۰ مرداد ۱۴۰۰

برنامه وزیر پیشنهادی اقتصادی: مدیریت تعارض منافع در اولویت

احسان خاندوزی (نماینده فعلی مجلس و وزیر پیشنهادی اقتصاد) - ۲۴ مرداد ۱۴۰۰
 ◀ کلیات تعارض منافع

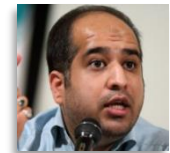
مهم‌ترین مانع برای اصلاحات اقتصادی تعارض منافع مدیران وزارتخانه‌ها است که برای این امر، قرار است مواردی چون تلاش در جهت شمول کامل سامانه ستاد، شفافیت تمام قراردادهای بزرگ در شرکت‌های دولتی و شفافیت انتصابات بخش عمومی، شناسایی و مدیریت تعارض منافع فردی و ساختاری در زیرمجموعه وزارت اقتصاد، الزام کارکنان موثر وزارتخانه و سازمان‌های متبوع به ثبت داوطلبانه موقعیت‌های تعارض منافع و استفاده حداکثری از مشارکت‌های مردمی برای مدیریت تعارض منافع اعمال شود.

لازم به ذکر است که از جمله برنامه‌های وزیر پیشنهادی اقتصاد و دارایی فعال کردن ستاد اقتصادی دولت در جهت ایجاد هماهنگی بین دستگاهی، اصلاحات نظام مالیاتی و گمرک، اصلاحات در نظام تامین مالی (بانکی)، بازار سرمایه و بیمه، اصلاحات محیط کسب و کار، شفاف‌سازی و ارتقای بهره‌وری در مدیریت دارایی‌ها و شرکت‌های دولتی، مدیریت تعارض منافع، مدیریت بدهی‌های دولت، اصلاحات خزانه‌داری کل و اصلاحات مربوط به مناطق آزاد است.

✉ خبرگزاری فارس / خبرگزاری ایسنا

اصلاحات اقتصادی منوط به مدیریت تعارض منافع است

علی خضریان (سخنگوی کمیسیون اصل نود مجلس) - ۲۴ مرداد ۱۴۰۰
 ◀ کلیات تعارض منافع

بحث مدیریت تعارض منافع از جمله موضوعاتی است که باید درباره آن فکر شود، بخش مهمی از اینکه اصلاحات اقتصادی در کشور به نتیجه نمی‌رسد ناشی از منافع مدیران وزارتخانه‌ها است چرا که منافع شخصی را به منافع ملی ترجیح می‌دهند. باید در دولت سیزدهم تعارض منافع شفاف‌سازی شود.

✉ خبرگزاری ایسنا

تاکید وزیر پیشنهادی بهداشت بر رفع تعارض منافع

روح الله متفکر آزاد (عضو هیات رئیسه مجلس) - ۲۷ مرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

برنامه‌های وزیر پیشنهادی بهداشت منطبق و همسو با اسناد بالادستی است و برنامه‌های ایشان برای رفع تعارض منافع در وزارت بهداشت قابل توجه است. دکتر عین‌اللهی بر انتخاب مدیران تمام وقت و فاقد تعارض منافع تاکید داشت.

✉ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شفافیت آراء از ضرب به تعارض منافع به مردم جلوگیری می‌کند

جواد نیک بین (نماینده مردم کاشمر) - ۲۴ مرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در مجلس

شفافیت آراء یکی از مسائلی است که نمایندگان در آستانه ورود به مجلس به مردم قول آن را دادند؛ باید یادآور شد شفافیت آراء از آسیب ضرب به تعارض منافع به مردم جلوگیری می‌کند. چرا موضوع شفافیت آراء که موجب جلوگیری فساد است به صحن علنی مجلس نمی‌آید تا سر و صداها از میان برود و همه با استدلال و منطق صحبت کنند. ابتدای کار مجلس موضوع کلیات شفافیت آراء رأی آورد اما چندین ماه است که در کمیسیون تخصصی معطل مانده است لذا امیدوارم هر چه سریعتر این موضوع در دستور کار مجلس قرار گیرد؛ اگر این موضوع قبل از انتخاب وزرا صورت می‌گرفت خیلی بهتر بود.

✉ خبرگزاری خانه ملت

تعارض وظایف در وزارت جهاد کشاورزی و چالش منابع طبیعی

بابک مؤمنی (دکترای علوم و مهندسی آب) - ۲۶ مرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه محیط زیست

صرف نظر از اینکه در همه این سال‌ها حتما مدیران دلسوز، لایق و کارآمد در بخش کشاورزی کشور فعال بوده و هستند، اما واقعیت این است که با گسترده‌ی مأموریت‌ها، گاهی حقوق محیط‌زیستی و رونق کشاورزی در تعارض با یکدیگر قرار می‌گیرند. مانند رسالت ترویج بخش کشاورزی در برابر جلوگیری از تغییر کاربری اراضی. نخستین نیاز، اعتمادسازی برای کشاورز است و دومی مواظبت از سرمایه‌های پایه در برابر تخلف‌های احتمالی که هرچند هر دو ضروری است، اما تجربه نشان داده به هیچ‌عنوان هر دو وظیفه در مأموریت‌های یک دستگاه نمی‌گنجد. مگر آنکه قرار باشد از دقت در انجام یک وظیفه به نفع دیگری کوتاه بیاوریم. همین چالش در مرتبه بزرگ‌تری در تعارض‌های بین حفظ عرصه‌های طبیعی و توسعه بخش کشاورزی دیده می‌شود. شوربختانه معمولاً آن که در بیشتر اوقات در این میان قربانی می‌شود یا در سایه قرار می‌گیرد، منابع طبیعی است.

انتظار می‌رود مدیریت کلان کشور پس از سال‌ها این تجربه را آموخته باشد که یک دستگاه نباید همزمان هم وظیفه تولی‌گری و حاکمیتی داشته باشد و هم در جایگاه متقاضی برخورداری از مواهبی بنشیند که خود متولی آن است، چراکه قطعاً تعارض منافع او را مجبور به جانبداری از یکی از دو طرف می‌کند که معمولاً هم آن طرف، جایگاه متقاضی است. یک نمونه در این زمینه مسأله مهم مرز مشترک زمین‌های کشاورزی و باغی با عرصه‌های منابع طبیعی در استان‌هایی مانند گیلان و مازندران یا استان‌های غربی کشور است. در مازندران نزدیک به ۴ هزار کیلومتر طول مرز اراضی زراعی و منابع طبیعی است. طبیعتاً یک نهاد حامی منابع طبیعی باید از حق آن دفاع کند، اما سازمان منابع طبیعی زیرمجموعه‌ای از وزارت جهاد کشاورزی است. وقتی متولی خودش ذینفع باشد، می‌تواند درست مدیریت کند؟ به همین دلیل می‌بینیم که هر روز عرصه‌های منابع طبیعی ما دچار چالش می‌شود، چون منابع طبیعی در سایه وزارت کشاورزی مدیریت می‌شود. مثال روشنگرانه دیگر این مسأله، وجود صنعت برق در کنار مدیریت آب در قالب وزارت نیرو است.

✉ همشهری آنلاین

وزیر سلامت پزشک، آری یا نه؟

اندیشکده حکمرانی خوب سلامت - ۲۷ مرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه بهداشت و درمان

احتمالا این روزها در فضای مجازی و خبرگزاری‌ها نظرات موافقین و مخالفین پزشک بودن وزیر سلامت را دنبال کرده‌اید. اما این سوال باقی مانده که آیا وزیر سلامت باید پزشک باشد یا نه و پزشک بودن یا نبودن آن چه مزایا و چالش‌هایی دارد؟ بیایید نگاهی به تحصیلات وزاری سلامت کشورهای دارای بالاترین سطح رفاه در سلامت بزنیم. بر اساس آخرین رتبه بندی لگاتوم در سال ۲۰۲۰، سه کشور سنگاپور، ژاپن و کره جنوبی بالاترین سطح رفاه را در حوزه سلامت داشته‌اند. همانطور که ملاحظه می‌کنید وزرای سلامت این کشورها نه تنها پزشک نیستند بلکه تحصیلات مرتبط با نظام سلامت (مثل پرستاری، پیراپزشکی و ...) نیز ندارند. نکته جالب‌تر اینکه در توصیف هر یک از وزرای بهداشت، از عبارت politician استفاده شده که به معنای سیاستمدار است. به بیان دیگر، ملاک انتخاب فرد به عنوان وزیر سلامت، داشتن دانش سیاسی است، نه دانش فنی در حوزه سلامت.

مدرک کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی	سنگاپور	Ong Ye Kung	
کارشناسی ارشد اقتصاد و حقوق	ژاپن	Norihisa Tamura	
دکترای مدیریت دولتی	کره جنوبی	Kwon Deok-chul	

www.ggfh.ir

بنابراین شاید بتوان اینگونه گفت که وزیر سلامت بیش از اینکه لازم باشد از نسبت به طبابت آگاهی داشته باشد، باید یک سیاستمدار خوب باشد. یعنی کسی که بتواند با سایر تصمیم‌گیران کلان کشور مذاکره سیاسی کند، با مسیرهای فعالیت‌های حزبی، لابی‌گری، شرکت در انتخابات، برگزاری تجمع‌ها، و مبارزات انتخاباتی به خوبی آشنا بوده، دلایل خود را آگاه بر شواهد علمی بیان کرده و با داشتن یک تفکر همه جانبه منابع لازم برای تحقق اهداف نظام سلامت را جذب کند. تفاوتی ندارد که وزیر بهداشت پزشک باشد یا خیر، در درجه اول باید سیاستمدار باشد. اما اگر انتخاب ما برای وزیر سلامت یک پزشک بود، باید کسی انتخاب شود که خود یا اعضای خانواده‌اش هیچ وابستگی اعم از شاغل بودن، سهامدار بودن، مشاور بودن در بخش خصوصی و انجام دادن کار طبابت حتی در بخش دولتی را نداشته باشد و حداقل دو سال پس از اتمام دوران وزارتش نیز، وارد بخش خصوصی نشود. به بیان دیگر، نباید هیچگونه تعارض منافی داشته باشد. در این صورت انتخاب یک پزشک به عنوان وزیر سلامت گزینه‌ای قابل بررسی است. این در حالی است که تمامی وزرای بهداشت ایران از سال ۶۳ تاکنون حداقل یکی یا تمامی شرایط بالا را نقض کرده و مستعد تعارض منافع بوده‌اند.

تضاد منافع در کمیسیون مربوط به مقامات بلند پایه ایالات متحده

هوشمند نیوز - ۲۸ مرداد ۱۴۰۰

◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

نهاد نظارتی دولتی Empower Oversight از کمیسیون بورس و اوراق بهادار ایالات متحده (SEC) اسناد داخلی در مورد ارزشهای رمزنگاری شده درخواست کرده است که به طور بالقوه تضاد منافع را در کمیسیون مربوط به مقامات بلند پایه سابق نشان می‌دهد. این بر شکایت کمیسیون علیه آزمایشگاه‌های Ripple و مدیران آن تأثیر می‌گذارد. نهاد مذکور اعلام کرد که درخواست مفصلی تحت قانون آزادی اطلاعات (FOIA) به کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا (SEC) ارائه کرده است که "در پی ارتباط بین مقامات SEC و کارفرمایان فعلی و سابق آنها است." "Empower Oversight" یک سازمان آموزشی غیرانتفاعی و غیرحزبی است که به منظور افزایش نظارت مستقل بر تخلفات دولتی و شرکت‌ها اختصاص داده شده است. این سازمان "برای کمک به افراد داخلی برای ثبت و گزارش فساد به مقامات مناسب تلاش می‌کند و در عین حال به دنبال پاسخگویی مقامات برای انجام این گزارش‌ها است." ویلیام هینمن، مقام ارشد SEC در تنظیم SEC درباره ارزشهای رمزنگاری شده شرکت کرد در حالی که میلیون‌ها دلار از کارفرمای سابق خود، شرکت حقوقی سیمپسون تاچر دریافت کرد. هینمن در حالی که در SEC فعالیت می‌کرد، اعلام کرد که ارز رمزنگاری شده اتریوم، اتر، یک اوراق بهادار نیست و باعث افزایش قابل توجه ارزش آن می‌شود. * ترجمه به صورت ماشینی انجام شده است.

🔗 [هوشمند نیوز](#)

تعارض منافع سرچشمه بسیاری از مشکلات نظام سلامت

بسیج دانشجویی دانشگاه‌های علوم پزشکی - ۲۹ مرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

۵۰ دفتر بسیج دانشجویی دانشگاه‌های علوم پزشکی در نامه‌ای خطاب به سیدابراهیم رئیسی رئیس جمهوری، مطالبات اولویت‌دار دانشجویان از وزیر بهداشت آینده را اعلام کردند. یکی از موارد مطروحه در متن این نامه مربوط به مدیریت تعارض منافع است. در این بخش از نامه آمده است: «یکی از معضلات و شاید سرچشمه بسیاری از مشکلات نظام سلامت تعارض منافع است. این تعارض منافع طیف وسیعی از فعالیت هم‌زمان در بخش دولتی و خصوصی درمانی تا فعالیت هم‌زمان به عناوین مدیریتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سهامداری شرکت‌های خصوصی را شامل می‌شود. یکی دیگر از ابعاد تعارض منافع صنف گرایی است. بدان معنا که مدیر با گرایش‌های و وابستگی به صنفی خاص اعم از گروه‌های شغلی (به‌خصوص پزشکان)، انجمن‌های پزشکی و مجموعه‌های صنفی مثل نظام پزشکی و نظام پرستاری است. اجرای صحیح قانون تمام‌وقتی اساتید همراه متناسب‌سازی درآمدها و مالیات‌ها در بخش‌های دولتی و خصوصی از نکات مهم در این خصوص نباید دل به تصمیمات به نفع مردم هم‌زمان با داشتن منافع متعارض بست، لذاست که بهترین اقدام نداشتن یا رفع تعارض منافع وزیر و معاونین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.»

🔗 [خبرگزار صدا و سیما](#)

وزیر پیشنهاد اقتصاد عدم تعارض منافع را از خودش آغاز خواهد کرد

مجتبی توانگر (نماینده مردم تهران) - ۲۸ مرداد ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

دکتر خاندوزی در همان گام‌های اول، لغو دست کم ۲۰ درصد از مجوزهای زاید را مدنظر دارد. خوشحالم که در مقابل فشارها، زیر بار پولی کردن کسری بودجه جاری نمی‌رود. زیر بار افزایش فشار بر بخش‌های شفاف و شرکتی در اقتصاد ایران نخواهد رفت. حتما در موضوع کسب‌وکار هر آن چیزی که بخواهد عدم شفافیت اطلاعات اقتصادی را و درجه اقتصادی بودن بازارها را بدتر از این کند، زیر بار نخواهد رفت. زیر بار تعارض منافع مدیران ذیل وزارت اقتصاد و شرکت‌های دولتی و سازمان‌ها و دستگاه‌های تابعه وزارت اقتصاد نخواهد رفت و عدم تعارض منافع و شفافیت را از خود وزیر آغاز خواهد کرد.

✉ خبرگزاری مهر

مدیران بانکی و بورسی در بانک مرکزی تعارض منافع خواهد داشت

کامران ندری (عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق) - ۲۹ مرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

فردی باید مدیر بانک مرکزی شود که تسلیم خواسته‌های بازار سرمایه یا زیاده‌خواهی‌های نظام بانکی کشور نشود. مدیر بانک مرکزی باید راهکارهای لازم برای مطالبات مردم یعنی کاهش تورم را پیدا و اجرا کند؛ بنابراین انتخاب مدیر بانک مرکزی از بین مدیران سابق بازار سرمایه اشتباه است. کسی که در بازارهای مالی مثل بورس مدیر بوده نمی‌تواند مدیر خوبی برای بانک مرکزی باشد، به علت تعارض منافع. یعنی اصولاً چنین مدیری تصمیماتی می‌گیرد که به ضرر اقتصاد و به نفع بازار سرمایه است. سیاست‌هایی که در نهایت منتج به تورم قابل ملاحظه می‌شود. تورم ایجاد شده نیز منجر به افزایش قیمت سهام می‌شود، بنابراین تورم ایجاد شده، به بازار سرمایه کمک می‌کند، در حالی که بانک مرکزی موظف به کاهش تورم است دو موضوعی که با هم سازگاری ندارند و اصلاً شبیه به هم نیستند، لذا اگر کسی بخواهد ساکنان بانک مرکزی شود و به بازار سرمایه توجه کند طبعاً نمی‌تواند مأموریت اصلی خود را در اقتصاد کلان به سرانجام برساند. کسانی که سابقه کار بانکداری یا در بازار سرمایه دارند برای ریاست بانک مرکزی مناسب نیستند، بازهم به خاطر تعارض منافع. چرا که منافع بانکها و منافع بازار سرمایه با منافع عمومی مردم در تعارض است. مدیری که در بازار سرمایه کار کرده، منافع سهامداران را در نظر می‌گیرد یعنی منافع مردم نادیده گرفته می‌شود در حالی که بانک مرکزی یک نهاد عمومی است و مسوولین بانک مرکزی موظف به حمایت از بازار سرمایه و بانکها نیستند بلکه کنترل تورم، ایجاد ثبات قیمتی مهمترین وظیفه آنها در قبال عموم جامعه است.

✉ خبرگزاری دانشجو

مخالفت با وزیر پیشنهادی بهداشت و درمان از موضع تعارض منافع

جمعی از کارشناسان نظام سلامت - ۲۹ مرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

جمعی از کارشناسان نظام سلامت، پیرو معرفی وزیر پیشنهادی دولت در وزارت بهداشت طی نامه‌ای به رئیس مجلس شورای اسلامی اظهار داشتند: «متأسفانه با بررسی برنامه‌های وزیرمحرتم پیشنهادی و همچنین با مطالعه رزومه ایشان نگرانی کارشناسان و خبرگان نظام سلامت، دوچندان شده است، وزیر پیشنهادی صرفاً سه سال معاون آموزش وزارت بهداشت بوده اند که در همین دوره مدیریتی دو بار در آزمون تخصصی دستیاری تقلب صورت گرفته و در همین دوره دو فرزند ایشان بر خلاف قوانین جاری و با رانت پدر، محل و رشته تحصیلی آن‌ها مثلاً از دامپزشکی به رشته پوست و مو تغییر پیدا کرده است اما مهم تر از این موضوعات عدم آشنایی ایشان با حوزه درمان و بهداشت و همچنین ناآشنا بودن با حوزه بسیار مهم و پرچالش دارو و تجهیزات در این شرایط سخت از یک طرف و موضوع بسیار مهم تعارض منافع ایشان در سهام دار بودن در بخش خصوصی بسیار قابل تامل و پرهزینه برای کشور و مردم بزرگ ایران در دولت جناب آقای رئیسی است که باید جبران خسارات سنگین تصمیمات غلط دولت قبل را بنماید. کانون اصلی نابرابری و بی عدالتی، مسئله‌ی «تعارض منافع» است. یعنی اصناف و گروه‌های اقتصادی وجود دارند که وقتی در موقعیت‌های مهم و کلیدی و تصمیم ساز همچون وزارتخانه مهمی مانند بهداشت قرار می‌گیرند به صورت آگاهانه یا ناآگاهانه سیاست‌های قانونی و قوانین و آیین‌نامه‌ها را به سمتی می‌برند که بیشترین منفعت را به گروه‌ها و اصناف ذی‌نفع خودشان هدایت می‌کنند. نابرابری‌ها، فاصله‌ی طبقاتی و عدم تحقق عدالت، ماحصل تعارض منافع است و خود تعارض منافع هم ناشی از «عدم شفافیت در نظام اقتصادی و اداری» است. که با توجه به پیچیدگی‌های وزارت بهداشت که در بخش‌های بهداشت، درمان، دارو، غذا، تجهیزات پزشکی و آموزش، مأموریت مدیریت و تولای امور مرتبط را دارد، نقش یک وزیر انقلابی، جهادی و پاکدست که هیچ وابستگی به کارترهای اقتصادی نداشته و کوچکترین وابستگی و تعارض منافع با منافع ملی نداشته باشد یک ضرورت غیر قابل انکار است.

فرصت تکرار مشکلات مشابه به پایان رسیده است و آستانه تحمل مردم به محدوده قرمز وارد شده و توان تکرار تخلفات ناشی از تعارض منافع برای این صدارت حساس وجود ندارد.

* اسامی این کارشناسان توسط سایت منبع خبر منتشر نشده است.

📧 پایگاه خبری عصر کار

رای الکترونیک به وزرای پیشنهادی باعث ایجاد تعارض منافع می‌شود

محسن زنگنه (نماینده مجلس و عضو کمیسیون برنامه و بودجه) - ۳۰ مرداد ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در مجلس

در آیین نامه داخلی تأکید شده است در موارد مربوط به انتخاب وزرا باید رأی گیری با ورقه و به صورت مخفی باشد، چون تعارض منافع موجب می‌شود که نمایندگان برخلاف تمایل اصلی خود رأی بدهند.

📧 روزنامه دنیای اقتصاد

منعی برای استفاده از پروانه نظام مهندسی به صورت مطلق نداریم

احمد خرم (رئیس سازمان مرکزی نظام مهندسی ساختمان) - ۳۰ مرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

احمد خرم، رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور (شورای مرکزی) به دکتر محمودزاده، معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی درباره مصادیق تعارض منافع نامه نوشت. در بخشی از این نامه آمده است: «عطف به نامه شماره ۵۸۵۹۵/۴۳۰ مورخ یازدهم مردادماه ۱۴۰۰ رئیس محترم دستگاه نظارت بر انتخابات هیئت مدیره سازمان های نظام مهندسی ساختمان استان ها موارد زیر به استحضار می رسد:

۱- تنها مصداق ذکر شده تعارض منافع در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، بند د ماده ۳۲ است، که اشعار می دارد "ارائه خدمات مهندسی طراحی، اجرا و نظارت توسط اشخاص حقیقی و حقوقی که مسئولیت بررسی یا تأیید نقشه و یا امور مربوط به کنترل ساختمان آن پروژه را نیز بر عهده دارند" تخلف از قانون است. در این خصوص نیز ارائه خدمات مهندسی محرومیت مطلق استفاده از پروانه اشتغال بکار مهندسی برای هیچ شخصی نیست و صرفاً ارائه خدمات مهندسی اشخاص برای همان پروژه که مسئولیت های مذکور را بر عهده دارند تخلف محسوب شده است. در اصول اخلاق حرفه ای و مصادیق رفتار آن مندرج در نظام نامه مذکور نیز اعضای هیئت مدیره برای استفاده از پروانه اشتغال بکار مهندسی منع نشده اند. بنا به مراتب مذکور، موضوع تعارض منافع یا منافع متعارض براساس قانون و آیین نامه اجرایی صرفاً در موارد صدرالاشاره ذکر شده است و منعی برای استفاده از پروانه اشتغال بکار مهندسی به طور مطلق برای اعضای محترم سازمان و بالأخص اعضای هیئت مدیره سازمان استان وجود ندارد.»

رونوشت این نامه به اعضای شورای مرکزی و رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان ها ارسال شده است.
 ✉ سازمان نظام مهندسی ساختمان

ردصلاحیت اعضای هیئت مدیره نظام مهندسی، از وعده تا تحقق

گیل خبر - ۳۰ مرداد ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

نهمین دوره انتخابات هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان گیلان که قرار است در شهریورماه برگزار شود، با بخشنامه تعارض منافع صادره از وزارت راه و شهرسازی، با حواشی و تغییر و تحولاتی همراه خواهد بود. به نظر می رسد بر اساس این بخشنامه برخی از اعضای هیئت مدیره گیلان برای حضور در انتخابات ردصلاحیت شوند اما شنیده ها حکایت از آن دارد که فشارها بر هیات اجرایی بر انتخابات نظام مهندسی استان گیلان افزایش یافته و عده ای برخلاف بخشنامه وزارت راه و شهرسازی، در پی تأیید صلاحیت اعضای فعلی در انتخابات آتی هستند. با اجرای صحیح و دقیق بخشنامه «تعارض منافع» و دوری از هرگونه تخلف و فشار و رایزنی های فراقانونی، اعضای نظام مهندسی ساختمان که سال هاست به رویه برخی روسای سازمان ها و اعضای هیئت مدیره در نادیده گرفتن حقوق خود اعتراض دارند و آن را مصداق بارز بی عدالتی می دانند، به خواسته خود که همان اجرای عدالت است، می رسند که قطعاً یکی از خروجی های آن ارتقا کیفیت ساخت و سازهای کشور خواهد بود.

✉ گیل خبر

تحلیل فضای مجازی: جای خالی قانون مدیریت تعارض منافع تبغات انتخاب وزیری با شائبه تعارض منافع

محمد عادل

در هفته گذشته و طی روزهای پنج‌شنبه بیست و یکم تا چهارشنبه بیست و هفتم مردادماه، ۱۸۴ توییت در توییتر، ۱۹۶ مطلب در تلگرام و ۴ پست در اینستاگرام منتشر شده است که به مسئله تعارض منافع پرداخته‌اند. با معرفی وزیران از سوی رئیس‌جمهور به مجلس، هم منتقدان به تعارض منافع احتمالی برخی از آن‌ها انتقاد داشتند و هم برخی از این وزیران خود را پیگیر حل تعارض منافع معرفی کردند. یکی از پر حاشیه‌ترین این وزرا، باغلی وزیر پیشنهادی آموزش و پرورش است که در عین آنکه گفته است به مسئله تعارض منافع در این وزارتخانه رسیدگی می‌کند اما بسیار از سوی کاربران در فضای مجازی متهم به تعارض منافع شده است.

نگرانی از تعمیق تعارض منافع در نظام آموزش عمومی کشور

حوزه آموزش چه در سطح عمومی و چه عالی یکی از حوزه‌هایی است که همواره تعارض منافع در آن و آسیب‌های ناشی از آن مورد توجه کاربران و کارشناسان قرار داشته است. موارد **تعارض منافع در آموزش عمومی** با مرکزیت وزارت آموزش و پرورش تنوع بسیار داشته و می‌تواند به صورت‌های گوناگون بروز و ظهور کند. در داخل بدنه این وزارتخانه تعارض منافع می‌تواند به صورت آشکار خود را در مالکیت مدیران این وزارتخانه در مدارس غیردولتی نشان دهد که سبب می‌شود سیاست‌هایی پیگیری شوند که بیش از هر چیز منافع این مدیران را تأمین کنند.

یکی از مصادیق پیگیری منافع شخصی و یا گروهی در میان این دست از مدیران، تأکید بسیار بر خصوصی‌سازی گسترده مدارس است چراکه این روند می‌تواند فرایند درآمدزایی مدارس غیردولتی را برای این مدیران تسهیل کند. از این رو است که همواره یکی از پیشنهادهای کارشناسان در این حوزه جلوگیری از مدیریت چنین افرادی در نظام آموزشی بوده است.

این مسئله که چرا مدیران حوزه آموزش و پرورش به این راحتی می‌توانند منافع شخصی خود را در نهادی دولتی پیگیری کنند علاوه بر آنکه ناشی از عدم شفافیت و قانون مدیریت تعارض منافع است، ریشه‌های دیگری نیز دارد که یکی از مهم‌ترین آن‌ها وجود قوانین حامی تعارض منافع است. طبق قانون، صدور مجوز مدارس غیردولتی مشروط به این امر است که در بین مؤسسان یک مدرسه غیردولتی حتماً باید یک فرد با سابقه حضور در نظام آموزشی و از بدنه این نهاد حضور داشته باشد تا امکان صدور مجوز برای تأسیس مدرسه وجود داشته باشد. همین قانون ساده موجب شده است که راه برای بسیاری از مدیران برای ورود به عرصه مدرسه‌داری باز شود. پیامد چنین امری نیز واضح است که مواردی مانند فقر و نابرابری آموزشی است که سبب می‌شود روزبه‌روز مدارس خصوصی قدرتمندتر شده و دولت اهتمام کمتری به بهبود فضاهای آموزشی دولتی داشته باشد. البته تنوع و تکثر موقعیت‌های تعارض منافع در این حوزه به قدری زیاد

است که حتی پای گروه‌های دیگری مانند نمایندگان مجلس، مؤسسات انتشار کتب کمک‌درسی و... را نیز به میان می‌کشد.

از این رو بود که در خردادماه ۱۳۹۹ حاجی میرزایی، وزیر وقت آموزش و پرورش دولت دوازدهم، [بخش‌نامه‌ای](#) را برای مدیریت تعارض منافع در این وزارتخانه صادر کرد که به‌عنوان نمونه در ماده یک آن ذکر شده بود که اعضای شوراهای نظارت مرکزی، استانی و شهرستانی مکلف‌اند بین عضویت در این شوراها یا استفاده از جواز مدارس غیردولتی یکی را انتخاب کنند. نتیجه این ماده آن بود که در صورتی که اعضای شوراها به مفاد بخشنامه عمل نکنند، وزیر آن‌ها را از سمت‌های اجرایی که به‌موجب آن عضو شورای نظارت شده‌اند عزل خواهد کرد. هرچند این بخش‌نامه بخشی از لایحه کلی‌تر دولت دوازدهم بود که می‌توانست گامی مثبت در مقابله با این معضل باشد اما به علت عدم تصویب در مجلس، تنها به‌عنوان قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی و قانون مدیریت خدمات کشوری جهت اجرا به زیرمجموعه‌های این نهاد ابلاغ شد.

حال با به روی کار آمدن دولت سیزدهم و معرفی وزیران از سوی رئیس‌جمهور به مجلس، نگرانی کاربران و کارشناسان در فضای مجازی در مورد احتمال تعارض منافع برخی از آن‌ها تشدید شده است. یکی از این وزیران پیشنهادی حسین باغگلی است که برای پست وزارت آموزش و پرورش پیشنهاد شده است. عمده نقد این منتقدان به این انتخاب بر این اساس است که احتمال می‌دهند به دلیل مدیریت باغگلی بر مدارس امام رضا (ع) در مشهد، با وزارت وی سیاست‌های آموزشی بیش‌ازپیش به سمت تقویت مدارس غیردولتی و تضعیف مدارس دولتی و در نتیجه تعمیق نابرابری‌های آموزشی سوق داده شوند. در همین راستا [کانال تلگرامی اخبار معلم](#) با تأکید بر تبعات این انتخاب از جمله تقویت آموزش طبقاتی خطاب به نمایندگان مجلس می‌گوید: «ایشان پیشینه در آموزش طبقاتی دارند. شما و همه متفکران واقف‌اند که تعارض منافع در هر بخشی که باشد لابی‌گری و دست‌اندازی اقتصادی و مالی را به دنبال خواهد داشت و در آموزش و پرورش که جریان کاملاً ارزشی است آموزش طبقاتی بسیار مخرب ارزش‌ها است و چوب حراج بر تعلیم و تربیت و بی‌ارزش کردن خاستگاه فراگیری علم و دانش و فرهنگ و پیشرفت صحیح است». [کانال تلگرامی مرجع پیک پیام‌رسان بازنشستگان](#) نیز در این مورد به نمایندگان در مورد وضعیت معلمان هشدار می‌دهد چراکه پیش‌ازاین در مدارس امام رضا (ع) مواردی از سختی‌ها و استثمار معلمان جوان و یا بازنشسته مشاهده شده است که می‌تواند به کلیت نظام آموزشی بیش‌ازپیش تسری یابد.

در این راستا به گزارش [کانال تلگرامی فردای ایران](#)، سازمان معلمان ایران نیز بیانیه‌ای را منتشر کرد که در آن ضمن برشمردن موارد گوناگونی از آسیب‌های موجود در نظام آموزشی کشور، خواستار آن شد که نمایندگان مجلس به فردی رأی اعتماد دهند که دارای ویژگی‌هایی برای مقابله با این مشکلات باشد. یکی از این موارد عدم تعارض منافع وزیر انتخابی و عدم حمایت وی از آموزش طبقاتی ذکر شده است. در این بیانیه آمده است که وزیر آینده باید «مسلط بر فلسفه تعلیم و تربیت و دارای نگاه استراتژیک، توسعه‌گرا و انسانی به مسائل آموزشی و مقوله تعلیم و تربیت، داشتن تجربه تدریس در مقاطع مختلف تحصیلی و نیز تجربه مدیریتی در سطح مدیر کلی و بالاتر، دغدغه‌مند نسبت به منزلت و معیشت معلمان، دارای قدرت لابی‌گری و چانه‌زنی و توان اقناع دولت و مجلس در خصوص تخصیص بودجه، شجاع

در بیان دیدگاه‌ها، دارای توان به کارگیری بانوان، جوانان و افراد توانمند در سطوح مدیریتی، متواضع و همراه با معلمان در حوزه‌های حرفه‌ای، عدم دخالت دیدگاه سیاسی در عزل و نصب‌ها و توجه به شایسته‌گزینی در انتصابات، دارای توان مقابله با تعارض منافع، آموزش طبقاتی، مافیای کنکور، توجه ویژه به آموزش در شرایط دشوار کرونایی و تسریع در واکسیناسیون معلمان و...» باشد که از نظر آن‌ها باغگلی چنین ویژگی‌هایی را ندارد.

کاربران در توییت‌ها نیز عمدتاً همین نقد را به این وزیر پیشنهادی وارد دانسته‌اند و چنین انتخابی را برخلاف وعده‌های انتخاباتی رئیسی می‌دانند که در ادامه به چند نمونه از آن‌ها اشاره می‌شود:

🐦 «آقای رئیسی قول دادند با مسئله تعارض منافع مبارزه کنند. انتصاب مدیران مدارس خصوصی، در جایگاهی که ما برای عدالت آموزشی تلاش می‌کنیم چه معنایی دارد؟»

🐦 «وزیری که اصلی‌ترین کارنامه‌اش مربوط به مدیریت مدارس خصوصی بوده قراره بیاد آموزش رو از دست نگاه نئولیبرال خارج کنه؟ اولین کاری که باید بکنید رعایت تعارض منافع برای رد همچنین وزیریه»

همه این اعتراضات در حالی است که باغگلی در بیان برنامه‌های خود اشاره کرده است که پیگیر حل مسئله تعارض منافع است. مطابق سخنان وی پیرامون تعارض منافع که در کانال‌های تلگرامی مختلف از جمله [اخبار فوری](#) منتشر شده است، وی تأکید کرده است که «تعارض منافع اصلی کلیدی است و تا زمانی که در هر سیستمی این موضوع را حل نکنیم فساد در آن سیستم حل نمی‌شود. اگر بنا بر این باشد فردی که در نوبت تصمیم‌گیری است از آن نفع ببرد کار سالم نداریم». وی در مورد مدارس غیردولتی نیز اشاره کرده است که نمی‌توان آن‌ها را یک‌شبه حذف کرد هر چند که آموزش باید برای همگان رایگان باشد. «شفافیت و کیفیت آموزشی و مسئله نقش‌آفرینی مردم در حوزه آموزش و پرورش از برنامه‌های اصلی‌ام خواهد بود. ما به صورت شفاف وارد اجرایی‌سازی اصل تعارض منافع خواهیم شد. اگر کیفیت مدارس دولتی بالا رود، به طور طبیعی جابه‌جایی از مدارس غیردولتی به دولتی رخ خواهد داد. طبق قانون اساسی، آموزش باید برای همه رایگان باشد اما نباید فراموش کرد که مدارس غیردولتی را یک‌شبه نمی‌توان حذف نمود».

هر چند پیشاپیش نمی‌توان کسی را متهم کرد که ممکن است از جایگاهی که به دست می‌آورد سوءاستفاده کرده و به نفع خود سیاست‌گذاری کند اما این معضلی است که خود را در نبود قانون جامعی برای مدیریت تعارض منافع نشان می‌دهد. هر چند باید از رئیس‌جمهور مطابق وعده‌هایی که در زمان انتخابات داده است، انتظار داشت که به عدم تعارض منافع وزیران و مدیران اهتمام جدی داشته باشد اما این مسئله بیش از هر چیز ناشی از نبود قانونی روشن و شفاف در این حوزه است. اگر در زمان دولت پیشین، نمایندگان مجلس لایحه تعارض منافع را تصویب کرده بودند و کشاکشی را بین لایحه و طرح تعارض منافع پیش‌نیاورده بودند، احتمالاً امروز منتقدان نگران از تعارض منافع این وزیر با پشتوانه محکم‌تری می‌توانستند این موضوع را پیگیری نمایند و با تذکر رعایت قانون مانع از چنین انتخابی شوند. این امر به خوبی نشان می‌دهد که چرا نباید مسئله مدیریت تعارض منافع را به خواست و یا وعده‌های افراد فروکاست و بیش از هر چیز لازم است که ساختاری شفاف و قانونی برای رسیدگی به آن فراهم کرد.

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۵۸

شماره پنجاه و هشتم - ۲۳ تا ۲۹ مرداد ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

